

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

PROWADZONYCH W DNIACH
6 września 2021 roku - 1 października 2021 roku

1. Wprowadzenie	2
2. Podstawa prawna	2
3. Przedmiot konsultacji społecznych	2
4. Cel konsultacji społecznych	4
5. Akcja informacyjna	4
6. Przebieg konsultacji	7
7. Wyniki z konsultacji społecznych	13
8. Wnioski z konsultacji społecznych	16
9. Podsumowanie	17
10. Załączniki:	
Załącznik Nr 1 – Protokół ze spaceru badawczego	
Załącznik Nr 2 - Protokół z warsztatów planowania partycypacyjnego	
Załącznik Nr 3 – Wyniki ankiet	

1. Wprowadzenie

Konsultacje społeczne dotyczące proponowanego zagospodarowania terenu Fortu nr 48 „Batowice” wraz z uwzględnieniem kompleksu przyrodniczo-parkowego, znajdującego się przy osiedlu Złotego Wieku w Krakowie prowadzone były w okresie od 6 września do 1 października 2021 r.

Konsultacje społeczne prowadzone były z mieszkańcami przez jednostkę merytoryczną Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie we współpracy z Wydziałem Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa oraz z Zarządem Zieleni Miejskiej w Krakowie.

2. Podstawa prawna

Konsultacje społeczne prowadzone były na podstawie uchwały nr CXI/2904/18 Rady Miasta Krakowa z dnia 26 września 2018 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Gminy Miejskiej Kraków oraz z Krakowską Radą Działalności Pożytku Publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

3. Przedmiot konsultacji społecznych

Fort nr 48 „Batowice” wraz z otoczeniem znajduje się przy ul. Wawelskiej w Krakowie, osiedle Złotego Wieku, w dzielnicy XV Mistrzejowice stanowi własność Gminy Miejskiej Kraków. Posadowiony jest na działkach nr 215/16 i 236 obr. 1 Nowa Huta (teren w zarządzie Zarządu Budynków Komunalnych w Krakowie) oraz 215/37 obr. 1 Nowa Huta (teren w zarządzie Zarządu Zieleni Miejskiej – park).

Fort dawnej austro-węgierskiej Twierdzy Kraków powstał w latach 1883-1885. Stanął w rejonie ówczesnych wsi Batowice (na przedpolu) i Mistrzejowice (na prawo od fortu), na wzgórzu otwierającym od zachodu pasemko wzniesień rozciągające się od doliny potoku Sudoł ku wschodowi do doliny rzeki Dłubni; w punkcie położonym około 8 km na północny wschód od Rynku Głównego w Krakowie (obecnie w przyległości nowohuckiego osiedla Złotego Wieku).

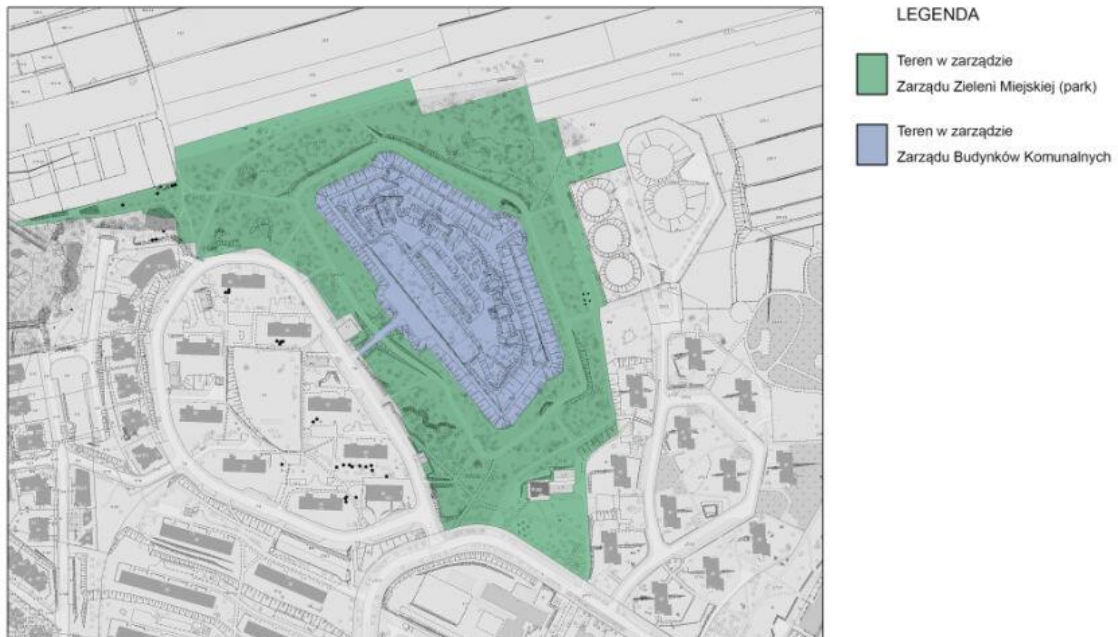
Fort nr 48 jest obiektem standardowym, reprezentatywnym dla swej epoki w dziejach sztuki fortyfikacyjnej, posiadającym przy tym pewne cechy indywidualne, sobie właściwe (np. forma wału przy drodze od zapola) lub właściwe tylko niektórym obiektom tej klasy (np. komunikacja ze schronu głównego do kaponierzy podwójnej na osi założenia prowadzi przez drogę wałową i poprzecznicę na wale, a nie pod nimi).

Obiekt obecnie jest nieużytkowany, a dostęp do większości elementów kubaturowych został zamknięty. Sama budowla nie jest w złym stanie, ale wymaga remontu. Zachowały się niektóre historyczne elementy, takie jak drzwi, forteczna stolarka czy części strzelnic. Dużym deformacjom zostały poddane natomiast fortyfikacje ziemne, jednakże wciąż są one czytelne w terenie.

Pochodzące z XIX wieku fortyfikacje z czasem stały się enklawą przyrody i bioróżnorodności. Na terenie fortu wraz z jego otoczeniem rosną liczne drzewa, krzewy, pnącza oraz trawy, które stanowią miejsce bytowania mniejszych zwierząt. Drzewa rosnące na forcie stanowią głównie sukcesję zieleni fortecznej na wałach ziemnych. Zdarzają się przypadki wnikania przez nie w zabytkową substancję i uszkodzenia murów.

Od 2007 roku fort wraz z drzewami wpisany jest do rejestru zabytków pod nr A-91/M. W związku z tym realizacja zaproponowanych w wyniku konsultacji rozwiązań będzie uzależniona od uzyskania akceptacji ze strony Miejskiego Konserwatora Zabytków. Przyjęte rozwiązania będą bowiem musiały spełniać wymagania ustawy o ochronie zabytków.

Podział terenu Fortu nr 48 „Batowice”

W dniu 30 sierpnia 2021 r. Prezydent Miasta Krakowa zaprosił mieszkańców Krakowa do udziału w konsultacjach dotyczących zagospodarowania terenu Fortu nr 48 „Batowice” wraz z uwzględnieniem kompleksu przyrodniczo-parkowego. Informacja ta została opublikowana m.in. na portalu internetowym Obywatelski Kraków (www.obywatelski.krakow.pl).

Konsultacje społeczne dotyczące proponowanego zagospodarowania terenu Fortu nr 48 „Batowice” wraz z uwzględnieniem kompleksu przyrodniczo-parkowego obejmowały:

1. Spacer badawczy po terenie Fortu w dniu 11 września o godzinie 11.00 (rozpoczęcie pod Klubem „Kuźnia” - osiedle Złotego Wieku 14 w Krakowie)
2. Warsztaty planowania partycypacyjnego w dniu 25 września o godzinie 11.00 w Klubie „Kuźnia” – osiedle Złotego Wieku 14 w Krakowie
3. Badanie ankietowe anonimowe w formie elektronicznej oraz papierowej w dniach 6-20 września 2021 r.

W formie papierowej ankietę wypełnić można było:

- w siedzibie Rady Dzielnicy XV przy ul. Miśnieńskiej 58,
- w Klubie Kuźnia na os. Złotego Wieku 14,
- w siedzibie PAL “Mistrzejowice” przy ul. Kuczkowskiego 3/2U.

4. Cel konsultacji społecznych

Celem konsultacji było zapoznanie się z pomysłami i oczekiwaniami mieszkańców dotyczącymi zagospodarowania przestrzeni Fortu 48 „Batowice”, parku oraz form aktywności w jego bezpośrednim otoczeniu.

Podczas konsultacji zaprezentowano oddziaływanie zieleni na elementy fortu oraz fortu na zieleń.

5. Akcja informacyjna

Konsultacje społeczne dotyczące proponowanego zagospodarowania terenu Fortu nr 48 „Batowice” wraz z uwzględnieniem kompleksu przyrodniczo-parkowego, znajdującego się przy osiedlu Złotego Wieku w Krakowie prowadzone były w okresie od 6 września do 1 października 2021 r.

W konsultacjach mogli wziąć udział wszyscy zainteresowani mieszkańcy miasta Krakowa. W ramach akcji informacyjnej przeprowadzono m.in. poniższe działania:

➤ **Konsultacje społeczne prowadzone poprzez portal internetowy Obywatelski Kraków (www.obywatelski.krakow.pl)**

Podczas konsultacji wykorzystano elementy serwisu takie jak: dział „aktualności”, dział „aktualne konsultacje społeczne”, ankietę internetową oraz newsletter.

W dziale „aktualności” 30 sierpnia 2021 r. opublikowano informację, że Prezydent Miasta Krakowa zaprasza mieszkańców Krakowa do udziału w trwających od 6 września do 1 października 2021 r. konsultacjach społecznych dotyczących proponowanego zagospodarowania terenu Fortu nr 48 „Batowice” wraz z uwzględnieniem kompleksu przyrodniczo-parkowego, znajdującego się przy osiedlu Złotego Wieku w Krakowie.

W tekście podano harmonogram działań konsultacyjnych, obejmujących badanie ankietowe (ankieta on-line i możliwa do wypełnienia w wersji papierowej), spacer badawczy po terenie Fortu i warsztaty planowania partycypacyjnego. Przedstawiono także cel konsultacji i opisano ich przedmiot.

Dołączono też plan, na którym kolorem niebieskim zaznaczono fort, a zielonym przylegający do niego park.

Poinformowano też, że więcej informacji na temat przedmiotowych konsultacji zostanie niebawem opublikowana w serwisie www.obywatelski.krakow.pl.

6 września 2021 r. zamieszczono informację o uruchomieniu przez Zarząd Budynków Komunalnych we współpracy z Wydziałem Polityki Społecznej i Zdrowia konsultacji społecznych dotyczących proponowanego zagospodarowania terenu Fortu nr 48 „Batowice” wraz z uwzględnieniem kompleksu przyrodniczo-parkowego, znajdującego się przy osiedlu Złotego Wieku w Krakowie.

W tekście podano podstawę prawną konsultacji, czas ich trwania, ich cel oraz przedmiot. Poinformowano też, że w związku z wpisaniem Fortu „Batowice” wraz z otoczeniem do rejestru zabytków, realizacja zaproponowanych w wyniku konsultacji rozwiązań, będzie uzależniona od uzyskania akceptacji ze strony Miejskiego Konserwatora Zabytków. Przyjęte rozwiązania, będą bowiem musiały spełniać wymagania ustawy o ochronie zabytków.

W tekście podano harmonogram działań konsultacyjnych, obejmujących badanie ankietowe (ankieta on-line i możliwa do wypełnienia w wersji papierowej), spacer badawczy po terenie Fortu i warsztaty planowania partycypacyjnego. Dołączono też plan, na którym kolorem niebieskim zaznaczono fort, a zielonym przylegający do niego park i poinformowano, gdzie dostępne są papierowe ankiety.

W dziale „aktualne konsultacje społeczne” 6 września 2021 r. zamieszczono informację o uruchomieniu przez Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie we współpracy z Wydziałem Polityki Społecznej i Zdrowia konsultacji społecznych dotyczących proponowanego zagospodarowania terenu Fortu nr 48 „Batowice” wraz z uwzględnieniem kompleksu przyrodniczo-parkowego, znajdującego się przy osiedlu Złotego Wieku w Krakowie.

W tekście podano podstawę prawną konsultacji, czas ich trwania, ich cel oraz przedmiot. Poinformowano też, że w związku z wpisaniem Fortu „Batowice” wraz z otoczeniem do rejestru zabytków, realizacja zaproponowanych w wyniku konsultacji rozwiązań, będzie uzależniona od uzyskania akceptacji ze strony Miejskiego Konserwatora Zabytków. Przyjęte rozwiązania, będą bowiem musiały spełniać wymagania ustawy o ochronie zabytków.

W tekście podano harmonogram działań konsultacyjnych, obejmujących badanie ankietowe (ankieta on-line i możliwa do wypełnienia w wersji papierowej), spacer badawczy po terenie Fortu i warsztaty planowania partycypacyjnego. Dołączono też plan, na którym kolorem niebieskim zaznaczono fort, a zielonym przylegający do niego park i poinformowano, gdzie dostępne są papierowe ankiety.

Ponadto jako pliki do pobrania zamieszczono:

1. Inwentaryzację dendrologiczną i projekt gospodarki drzewostanem na terenie Fortu nr 48 "Batowice" przy ul. Wawelskiej w Krakowie, na działkach nr 215/16 i 236 Obręb 1 Nowa Huta
2. Mapę – rys. nr 1. Inwentaryzacja dendrologiczna
3. Mapę – rys. nr 2. Waloryzacja drzewostanu
4. Mapę – rys. nr 3. Projekt gospodarki drzewostanem
5. Tabelę A. Inwentaryzacja dendrologiczna
6. Tabelę B. Projekt gospodarki drzewostanem
7. Tabelę C. Wykaz egzemplarzy do usunięcia
8. Pozwolenie nr 245/21 Miejskiego Konserwatora Zabytków w Krakowie i zezwolenie nr 246/21 wraz z protokołem
9. Projekt nasadzeń zastępczych
10. Rys. projekt nasadzeń drzew
11. Atlas Twierdzy Kraków - Fort nr 48 "Batowice"
12. Decyzję o wpisie do rejestru zabytków

➤ **Konsultacje społeczne na profilu Miejskiego Centrum Dialogu w Krakowie na Facebooku i Instagramie**

30 sierpnia 2021 r. opublikowano post zachęcający do wzięcia udziału w trwających od 6 września do 1 października 2021 r. konsultacjach społecznych dotyczących proponowanego zagospodarowania terenu Fortu nr 48 „Batowice” wraz z uwzględnieniem kompleksu przyrodniczo-parkowego, znajdującego się przy osiedlu Złotego Wieku w Krakowie.

W tekście poinformowano o zaplanowanym od 6 do 20 września 2021 r. badaniu ankietowym (ankieta on-line i możliwa do wypełnienia w wersji papierowej), a także o mającym się odbyć 11 września 2021 r. spacerze badawczym po terenie Fortu i zaplanowanych na 25 września

2021 r. warsztatach planowania partycypacyjnego. W tekście poinformowano też krótko o celu konsultacji.

6 września 2021 r. opublikowano post, w którym zaproszono do wzięcia udziału w trwających od 6 września do 1 października 2021 r. konsultacjach społecznych dotyczących proponowanego zagospodarowania terenu Fortu nr 48 „Batowice” wraz z uwzględnieniem kompleksu przyrodniczo-parkowego.

W tekście podano zaplanowane formy konsultacji, obejmujące spacer badawczy po terenie Fortu (11 września), warsztaty planowania partycypacyjnego (25 września) i możliwość wypełnienia ankiety elektronicznej (6-20 września 2021 r.), do której podano bezpośredni link.

7 września 2021 r. zamieszczono post, informujący, że od poprzedniego dnia można brać udział w konsultacjach społecznych dotyczących zagospodarowania Fortu nr 48 wraz z otaczającym go parkiem i zachęcający do wypełnienia ankiety on-line lub papierowej oraz do wzięcia udziału w spacerze badawczym i udziału w spotkaniu.

14 września 2021 r. opublikowano post zachęcający do wypełnienia na Plantach Mistrzejowickich 15 września 2021 r. w godz. 16.00-18.00 ankiety dotyczącej zagospodarowania terenu Fortu nr 48 "Batowice" wraz z parkiem.

16 września 2021 utworzono wydarzenie zapraszające do udziału w warsztacie planowania partycypacyjnego, zaplanowanym na 25 września 2021 r. w Klubie Kuźnia Ośrodka Kultury Norwida na os. Złotego Wieku 14. W tekście poinformowano, że ze względu na obostrzenia epidemiczne w celu wzięcia udziału w warsztacie partycypacyjnym konieczna była rejestracja wymagająca przesłania e-maila lub telefoniczna.

23 września 2021 r. zamieszczono post, w którym przypomniano, iż jest to ostatni dzień, kiedy można zapisywać się na warsztaty partycypacyjne dotyczące zagospodarowania terenu Fortu nr 48 "Batowice". W tekście podano adres e-mail, na który należało wysłać swoje zgłoszenia. Do udziału zaproszono też dzieci, dla których przygotowano kącik z animacjami.

27 września 2021 r. opublikowano post, w którym podziękowano uczestnikom za udział w spotkaniu dotyczącym konsultacji oraz zamieszczono zdjęcia z tego spotkania.

6. Przebieg konsultacji

Konsultacje miały charakter powszechny, wszystkie osoby zainteresowane mogły wyrażać swoją opinię i oczekiwania na temat zagospodarowania terenu Fortu nr 48 „Batowice” wraz z uwzględnieniem kompleksu przyrodniczo-parkowego.

Konsultacje odbyły się zgodnie z założeniami harmonogramu.

Spacer badawczy po terenie Fortu w dniu 11 września o godzinie 11.00 (rozpoczęcie pod Klubem „Kuznia” - osiedle Złotego Wieku 14 w Krakowie)

W dniu spaceru na miejsce zbiórki, tj. pod Klubem Kuźnia Ośrodka Kultury im. C. K. Norwida przybyło około 20 mieszkańców osiedla Złotego Wieku i Krakowa oraz przedstawiciele Małopolskiego Stowarzyszenia Miłośników Historii RAWELIN, a także przedstawiciele Rady i Zarządu Dzielnicy XV Mistrzejowice (Marek Hohenauer – Przewodniczący), Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa (Mateusz Płoskonka – Zastępca Dyrektora), Zarządu Budynków Komunalnych w Krakowie (Anita Wójcik – Zastępca Dyrektora, Justyna Góralczyk – Kierownik Referatu Lokali Służby Zdrowia i Fortów, Sławomir Matys), Zarządu Zieleni Miejskiej w Krakowie (Bożena Kotońska) oraz Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków (Jerzy Wypartowicz). Stawili się również eksperci, którzy mieli prowadzić spacer, w osobach pracowników naukowych Politechniki Krakowskiej: dra inż. arch. Krzysztofa Wielgusa – specjalisty w zakresie Twierdzy Kraków oraz dra inż. arch. kraj. Wojciecha Bobka – specjalisty dendrologa, autora opracowanej dla Fortu nr 48 „Batowice” inwentaryzacji zieleni wraz z projektem gospodarki zielenią.

Po rozpoczęciu spaceru i powitaniu przybyłych uczestnicy przenieśli się na Fort, gdzie na drodze wejściowej na teren rozdano mieszkańcom broszury dotyczące północnego odcinka Twierdzy Kraków i plansze przygotowane przez ekspertów, a także odbyło się wprowadzenie. Dotyczyło ono przedstawienia potrzeby powstania w Krakowie twierdzy i krótkiej jej historii. Omówiony został również obiekt, na którym odbywał się spacer, jego rodzaj, charakter i okres powstania w trakcie rozbudowy Twierdzy Kraków. Tę część wprowadzenia prowadził ekspert Krzysztof Wielgus. Na zakończenie przedstawił on potrzebę i rolę istnienia na Fortach zieleni maskującej, która stanowiła nieodłączny element równie ważny jak zabudowania czy inne elementy fortyfikacji. Zieleń obecna na fortach miała swoje określone miejsce usytuowania i nie znajdowała się na całym terenie. Obecna zieleń nazywana forteczną to sukcesja dawnej zieleni maskującej oraz zieleni, która rozwinęła się ze wzmocnień umocnień ziemnych (faszyn) tworzonych ze świeżo ściętych fragmentów drzew i krzewów.

W kontynuacji wprowadzenia ekspert Wojciech Bobek przedstawił fazy rozwoju drzew, różnorodność gatunkową zieleni maskującej oraz tempo wzrostu dla poszczególnych gatunków, które jest aktualnie znacznie szybsze niż w okresie powstawania nasadzeń pierwotnych. Ekspert zaznaczył też, że podstawowym założeniem jest ochrona zarówno zieleni, jak i wszystkich elementów ziemnych, murowanych i kubaturowych Fortu we właściwym stopniu.

Po wprowadzeniu odbyła się krótka dyskusja mająca na celu wyjaśnienie różnych aspektów funkcjonowania zabytków architektury militarnej w chwili powstania i obecnie.

W dalszej kolejności obecni udali się w głąb fortu, gdzie zaprezentowano oddziaływanie zieleni na elementy fortu oraz oddziaływanie fortu na zieleń.

W dalszej części zwiedzania na przykładzie jednego stanowiska działa wraz z poprzecznicą i schronem pogotowia, eksperci przedstawili potrzebę redukcji istniejącej zieleni głównie ze stanowiska działa, przy zachowaniu zieleni wysokiej w ograniczonym zakresie na wale czoła stanowiska i znacznej jej obecności na poprzecznicy i na szczycie schronu. Powyższe spotkało się z wątpliwościami ze strony mieszkańców, którzy są zwolennikami maksymalizacji istnienia

zieleni na terenie wewnętrznym Fortu przy minimalizacji roli podstawowych elementów tego zabytku jakim są zabudowania i pozostałe umocnienia.

Na zakończenie spaceru eksperci podkreślili, że aktualnie brak jest określonego sposobu dalszego zagospodarowania Fortu nr 48 „Batowice”. Zarządca nieruchomości ma obowiązek prowadzić działania z zakresu opieki, ochrony i bieżącego utrzymania, nie dopuszczając do degradacji zabytku. Jednym z możliwych rozwiązań jest utworzenie na terenie Fortu ścieżki dydaktyczno-przyrodniczej, umieszczenie na terenie nieruchomości tablic informujących o historii Fortu i Twierdzy Kraków, jak również o roli zieleni fortecznej. Krzysztof Wielgus zachęcił obecnych do zanotowania wszystkich pomysłów i przedstawienia ich na warsztatach planowania partycypacyjnego w dniu 25.09.2021 r. Przypomniano również o możliwości wypełniania ankiet, w tym podczas Święta Dzielnicy XV Mistrzejowice – wydarzenia mającego się rozpocząć o godzinie 15-tej tego samego dnia na Plantach Mistrzejowickich.

Około godziny 14:20 spacer został zakończony.

Warsztaty planowania partycypacyjnego w dniu 25 września o godzinie 11.00 w Klubie „Kuźnia” – osiedle Złotego Wieku 14 w Krakowie

Ze względu na obostrzenia epidemiczne na udział w warsztacie partycypacyjnym wymagana była rejestracja – zgłoszenie zawierające imię i nazwisko należało przesać do 23 września 2021 r. na adres email: konsultacje@um.krakow.pl.

W dniu warsztatów w Klubie Kuźnia pojawiło się około 20 mieszkańców osiedla Złotego Wieku i Krakowa, przedstawiciel Małopolskiego Stowarzyszenia Miłośników Historii RAWELIN, a także przedstawiciele Rady i Zarządu Dzielnicy XV Mistrzejowice (Marek Hohenauer – Przewodniczący), Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa (Elżbieta Witkowska), Zarządu Budynków Komunalnych w Krakowie (Katarzyna Zapał – Dyrektor, Anita Wójcik – Zastępca Dyrektora, Justyna Góralczyk – Kierownik Referatu Lokali Służby Zdrowia i Fortów), Zarządu Zieleni Miejskiej w Krakowie (Agnieszka Wartacz, Patrycja Kwiek) oraz Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków (Jerzy Wypartowicz). Stawili się również eksperci, którzy współprowadzili warsztaty, w osobach pracowników naukowych Politechniki Krakowskiej: dra inż. arch. Krzysztofa Wielgusa – specjalisty w zakresie Twierdzy Kraków oraz dra inż. arch. kraj. Wojciecha Bobka – specjalisty dendrologa, autora opracowanej dla Fortu nr 48 „Batowice” inwentaryzacji zieleni wraz z projektem gospodarki zielenią.

Po rozpoczęciu warsztatów i powitaniu przybyłych zaprezentowane zostały wyniki ankiet. Następnie głos zabrał ekspert Krzysztof Wielgus, który przedstawił uczestnikom różne możliwości zagospodarowania fortów, na przykładzie Twierdzy Kraków, Twierdzy Przemysł i innych europejskich zespołów fortyfikacji.

Ekspert Wojciech Bobek przedstawił podział na drzewa żywe – warte zachowania, mniej warte zachowania oraz drzewa martwe – warte zachowania i nie warte zachowania. Podkreślił, że z punktu widzenia ochrony przyrody do usunięcia powinny być przeznaczone drzewa z tej ostatniej grupy. Obaj eksperci wskazali, że w odniesieniu do zieleni konieczne jest usunięcie drzew rosnących na gzymsach obiektów kubaturowych i niedopuszczanie do rozrostu samosiejek.

W dalszej kolejności głos zabrał przedstawiciel Małopolskiego Stowarzyszenia Miłośników Historii RAWELIN, który podkreślił, że Fort jest zabytkiem, wobec czego mają do niego zastosowanie przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Nie można dopuścić do jego degradacji.

Następnie uczestnicy warsztatów przedstawili swoje koncepcje na zagospodarowanie Fortu:

- ścieżka dydaktyczno – przyrodnicza: ścieżki komunikacyjne po powierzchniach płaskich, bezpiecznych, nad nimi nie może być zagrażających drzew, do pozostałych miejsc nie powinno być dostępu (nasypy, stropodach); plansze m.in. w tematyce zieleni fortecznej; przykładem Twierdza Zamość,
- ścieżka edukacyjno – historyczna: tablice z informacjami przygotowanymi przez ekspertów, miejsce przeznaczone na czasowe wystawy,
- zagospodarowanie wewnątrz kubatur jak w przypadku Fortu nr 1 w Toruniu – wprowadzenie oświetlenia, powieszona plansze informacyjne,

- remont elewacji koszar szyjowych, wysprzątanie wnętrza i udostępnienie do zwiedzania.

W dalszej kolejności poruszona została kwestia gospodarki zielenią. W odniesieniu do drzew rosnących przy krawędziach kubatur, zagrażających bezpieczeństwu odwiedzających i obiektu ustalono, że niezbędne jest ich usunięcie. W celu niedopuszczenia do rozrostu samosiejek miejsca te powinny być regularnie koszone, a w innych miejscach nasadzone mogłyby zostać krzewy kolczaste, jako bariera uniemożliwiająca dostęp na stropodach. Ekspertcy przedstawili również możliwość zaostżenia kątów stoków i obsadzenie ich perzem oraz trawami rozłogowymi, jako kolejny sposób utrudnienia dostępu w miejsca niebezpieczne. Jedna z mieszkanki zaproponowała dosypywanie warstwy ziemi po każdorazowym usunięciu drzewa ze stropodachu, jednak eksperci wyjaśnili, że takie ukształtowanie zieleni prowadziłoby do powstania swego rodzaju dolinek, gdzie gromadziłaby się woda, powodując jeszcze większe zamakanie obiektu i w konsekwencji jego degradację. Na takie działanie potrzebna byłaby również zgoda Miejskiego Konserwatora Zabytków.

Mieszkańcy wyrazili stanowisko, że usuwane powinny być drzewa zagrażające bezpieczeństwu, jak również chore i martwe. Zaproponowali, by wycinka była rozciągnięta w czasie, a w pierwszej kolejności usunięte egzemplarze najpilniejsze. Podniesiono kwestię dodatkowych nasadzeń na terenach zarządzanych przez Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie.

Na koniec warsztatów i po przeprowadzeniu dyskusji od uczestników zostały zebrane pisemne pomysły na zagospodarowanie Fortu.

Badanie ankietowe anonimowe w formie elektronicznej oraz papierowej w dniach 6-20 września 2021 r.

Mieszkańcy Krakowa mogli wyrazić oczekiwania dotyczące zagospodarowania przestrzeni Fortu 48 „Batowice”, parku oraz form aktywności w jego bezpośrednim otoczeniu za pośrednictwem specjalnie przygotowanej ankiety elektronicznej, udostępnionej również w formie papierowej.

Elektroniczna ankieta dostępna była w informacjach o konsultacjach na portalu internetowym Obywatelski Kraków (www.obywatelski.krakow.pl) i w internetowym serwisie Miejskiego Centrum Dialogu (www.dialoguj.pl).

W formie papierowej ankietę wypełnić można było:

- w siedzibie Rady Dzielnicy XV przy ul. Miśnieńskiej 58,
- w Klubie Kuźnia na os. Złotego Wieku 14,
- w siedzibie PAL „Mistrzejowice” przy ul. Kuczkowskiego 3/2U.

7. Wyniki z konsultacji społecznych

W trakcie konsultacji społecznych, w dniach 6-20 września 2021 r. ankiety zostały wypełnione przez 582 osoby. Informacje uzyskane od mieszkańców zostały poddane analizie.

Respondenci ankiety to w zdecydowanej większości osoby mieszkające w pobliżu fortu, w Dzielnicy XV Mistrzejowice (421 osób). Wiekowo najliczniejszą grupę wypowiadających się stanowiły osoby w wieku od 36 do 45 lat (199 ankietowanych), a także w wieku 26-35 lat (144 ankietowanych) i w wieku 46-55 lat (119 ankietowanych). Ankiety wypełniły zarówno kobiety jak również mężczyźni w zbliżonej proporcji.

W pytaniu 4 „*W jaki sposób zagospodarowałaby Pani / zagospodarowałby Pan przestrzeń Fortu nr 48 „Batowice”, (obszar niebieski na mapie) tak by przysłużyła się wszystkim mieszkańcom?*” respondenci opowiadali się głównie za pozostawieniem terenu fortu bez zmian, a także za utworzeniem ścieżki spacerowo-dydaktycznej.

Uwaga – to było pytanie wielokrotnego wyboru, więc respondent mógł podać kilka odpowiedzi.

Dane w liczbach:

Ścieżka spacerowo-dydaktyczna 352 ; Usługi z zakresu kultury 122; Usługi z zakresu turystyki 103; Usługi z zakresu gastronomii 91; Usługi z zakresu muzealnictwa 15; W inny sposób, dot. pozostawienie terenu fortu bez zmian 542; Usługi z zakresu administracji 11; Sport 5.

W pytaniu 5 „*W jaki sposób zagospodarowałaby Pani / zagospodarowałby Pan przestrzeń parkową wokół Fortu nr 48 „Batowice” (obszar zielony na mapie), tak by przystąpiła się wszystkim mieszkańcom?*” respondenci głównie wskazywali, że zagospodarowanie parku w obecnej postaci jest wystarczające (40%), sugerowali utworzenie małej architektury (28%), a także utworzenie stref edukacyjnych (26%).

Dane w liczbach:

Zagospodarowanie parku w obecnej postaci jest wystarczające 281; Mała architektura 197; Strefy edukacyjne 180; Inne - pozostawienie terenu bez zmian 32; Inne - plac zabaw 8; Inne - zgodnie z oryginałem, wyciąć uporządkować teren 1; Inne - wybieg dla psów 1.

Pytanie 6 „*W jaki sposób chciałaby Pani / chciałby Pan mieć możliwość spędzania swojego wolnego czasu na terenie samego Fortu nr 48 „Batowice” (obszar niebieski na mapie)?*”

- Pozostawienie terenu fortu bez zmian
- Spacer
- Aktywny wypoczynek – bieganie, nordic walking
- Poznanie historii fortu (edukacja historyczna, tablice informacyjne, zwiedzanie fortu)
- Mała gastronomia
- Uporządkowanie terenu

Pytanie 7 „*W jaki sposób chciałaby Pani / chciałby Pan mieć możliwość spędzania swojego wolnego czasu w okolicy Fortu nr 48 „Batowice” (obszar zielony na mapie)?*”

- Pozostawienie terenu parku bez zmian
- Spacer
- Aktywny wypoczynek – bieganie, nordic walking, jazda na rowerze, wrotki, rolki
- Poznanie historii fortu (edukacja historyczna, tablice informacyjne, zwiedzanie fortu)
- Mała gastronomia
- Odpoczynek
- Cisza i zieleń
- Uporządkowanie terenu
- Punkt wymiany książek
- Mała architektura (hamaki, ławeczki)

Pytanie 8 „*Czy uważa Pan/Pani za słuszne działania Miasta polegające na ochronie zabytkowego Fortu, których konsekwencją jest m.in. wycinka drzew zagrażających jego konstrukcji zgodnie z Pozwoleniem Nr 245/21 Miejskiego Konserwatora Zabytków?*”

56% respondentów odpowiedziało, że Miasto nie powinno podejmować działań polegających na wycinie drzew w celu ochrony zabytkowego fortu. 32% ankietowanych uważa, że Miasto planuje podjąć właściwe działania wobec obiektu i zieleni, zaś 12% ankietowanych nie ma zdania.

W pytaniu 9 „Czy uważa Pani/Pan, że planowana wycinka (do listopada 2022 r.) martwych lub pozostających w złym stanie fitosanitarnym drzew na terenie Fortu (obszar niebieski) powinna zostać wydłużona w czasie?” 56% ankietowanych wybrało odpowiedź twierdzącą. 28% respondentów uważa, że wycinka drzew nie powinna zostać wydłużona w czasie, a 16% ankietowanych nie ma zdania.

Pytanie 10 „W związku z planowaną wycinką drzew na terenie Fortu nr 48 „Batowice” wraz z wykonaniem wzdłuż fosy nasadzeń zastępczych w postaci 175 krzewów czy uważa Pan/Pani, że oprócz tych krzewów, wycięte drzewa powinny zostać dodatkowo zastąpione”

W większości odpowiedzi (65%) wskazywano, że wycinane drzewa winny zostać zastąpione nowymi nasadzeniami drzew na terenie parku i/w innym miejscu na terenie Dzielnicy XV Mistrzejowice. Odpowiedź, że wycięte drzewa nie powinny zostać zastąpione dodatkowymi nasadzeniami uzyskała 18% głosów. Pozostała część odpowiedzi (17%) to propozycje inne, m.in. aby nie wycinać drzew lub zastąpić drzewo za drzewo.

W przypadku pozytywnej odpowiedzi na pytanie 10, poproszono o wskazanie, gdzie na terenie Dzielnicy XV – Mistrzejowice można zaproponować miejsce zamiennych nasadzeń drzew (oprócz terenu Parku wokół Fortu nr 48 „Batowice” oraz samego Fortu nr 48 „Batowice”. Poniżej najbardziej popularne odpowiedzi:

- Os. Złotego Wieku
- Os. Piastów
- Os. Bohaterów Września
- Os. Srebrnych Orłów
- Os. Oświecenia
- Łąki w północnej części os. Bohaterów Września, jako naturalne przedłużenie terenu Fortu na wschód wydają się być dobrym miejscem na dodatkowe nasadzenia (teren między nowymi blokami Piasta Towers obok Urzędu Skarbowego, a starymi wieżowcami os. Boh. Września)
- Przy ścieżkach i chodnikach oraz w innych parkach w których nie zniszczy to historycznej wartości
- Park przy osiedlu Tysiąclecia, osiedle Tysiąclecia
- Planty Mistrzejowickie
- Park wokół Fortu nr 48 Batowice
- Plac zabaw naprzeciwko Klubu Kuźnia – os. Złotego Wieku 14
- Kwietniki przy przystankach, drzewa między blokami
- Obszar całej dzielnicy
- Park Reduta
- Na terenie fortu, aby nie zagrażały jego konstrukcji
- pas wzdłuż drogi ul. Bohomolca - wzdłuż planowanej linii tramwajowej

8. Wnioski z konsultacji społecznych

W wyniku konsultacji uzyskano wiele bardzo szczegółowych, autorskich zestawów wytycznych, grupujących się wokół trzech problemów - ogólnego przeznaczenia fortu, funkcji i metod kształtowania zespołu zieleni i form ziemnych w obrębie fosy oraz metod postępowania z poszczególnymi elementami fortu.

Wszystkie zestawy wytycznych wskazują na zachowawcze, udostępniające, nie zaś inwestycyjno-aplikacyjne podejście do rewaloryzacji zabytkowego fortu. Wykluczone są wysokonakładowe i wysokostandardowe adaptacje hotelowe czy gastronomiczne - pośrednio także muzealne czy kulturalne, wymagające całkowitej wycinki zieleni z nasypów na budowach przeznaczonych do adaptacji.

Większość wytycznych wskazuje kierunek adaptacji całości zespołu jako mniej lub bardziej obszernych ścieżek dydaktycznych/edukacyjnych, przyrodniczo-historycznych, z przewagą problematyki przyrodniczej.

Zachowawczy kierunek adaptacji preferowany przez wszystkich uczestników warsztatów nie wyłącza ograniczonych lub niezbędnych działań sanitarnych i pielęgnacyjnych zieleni, a także struktur ziemnych. W jednym opracowaniu preferowane jest wyłączenie z dostępu całego masywu fortu; w pozostałych zwiedzanie jest dopuszczalne i preferowane, jednak na zasadzie pasażu, przebywania krótkookresowego lub kwalifikowanego (podpatrywanie natury) nie zaś masowego.

Fort 48 "Batowice" - w opinii prowadzących merytoryczną stronę warsztatów - powinien zmierzać do funkcji "Zielonego Fortu" Twierdzy Kraków, specyficznego obiektu dedykowanego edukacji przyrodniczo-historycznej i rekreacji pasywnej; w zakresie podobnym do przemyskiego Fortu VIII "Łętownia" i toruńskiego Fortu I. Docelowo - kilka kazamat koszar sztyjowych służyć może dłuższemu pobytowi i bardziej zaawansowanym celom ekspozycyjnym - pozostałe mogą pełnić funkcje obiektu "póładaptowanego", o elastycznej funkcji - ekspozycji planszowych, makietowych, lapidarium itp., ukazujących rolę zieleni fortecznej i szerzej zieleni terenów poprzemysłowych, sukcesji zieleni, tzw. "trzeciej natury", w szczególności na terenie najbardziej uprzemysłowanej dzielnicy Krakowa - Nowej Huty.

Konieczne jest dalsze budowanie "społecznej otuliny" działań Gminy Miejskiej Kraków - realizowanych przez Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie - kontynuacja spotkań z kreatywną grupą Mieszkańców, głęboko zaangażowanych w ochronę największego obiektu zieleni i równocześnie obiektu zabytkowego na swym terenie.

Pomimo, że opinie zawarte w ankietach wskazują, że działania w zakresie zieleni znajdującej się w obrębie terenu ograniczonego fosą winny być ograniczone do minimum, w trakcie prowadzonych warsztatów uwidoczniono się inne podejście do zieleni. Mieszkańcy dopuszczają ingerencję w zieleń wysoką przy dbałości o zachowanie sukcesji drzew w miejscach niemających negatywnego wpływu na elementy zabytku.

Usuwanie drzew martwych, wykrotów, w złym stanie sanitarnym oraz gatunków inwazyjnych, a także pielęgnacja drzew winna zostać wykonana w etapach oraz poza okresem lęgowym.

Powyższe zaplanowane usunięcia mają na względzie zachowanie przede wszystkim bezpieczeństwa dla ludzi oraz zabytkowego mienia. Z powodów sanitarnych lub statycznych zaplanowane usunięcia wynikają z uwagi na egzemplarze zamierające, silnie uszkodzone, pochylone, zdeformowane, zagrażające złamaniem lub wykrotem, natomiast usunięcie gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia ma na celu wsparcie siedlisk z gatunkami rodzimymi, które przez wspomniane gatunki obce zostają wypierane.

9. Podsumowanie

Przeprowadzone konsultacje społeczne pozwoliły zapoznać się z pomysłami i oczekiwaniami mieszkańców dotyczącymi zagospodarowania przestrzeni Fortu 48 „Batowice”, parku oraz form aktywności w jego bezpośrednim otoczeniu. Mieszkańcy wskazywali nie tylko elementy zagospodarowania terenu i obiektu, jakich oczekują, aby zostały wprowadzone, ale również elementy i działania przez nich niepożądane.

Wniesione przez mieszkańców uwagi oraz postulaty, będą również rozpatrywane w ramach swoich kompetencji przez jednostki Urzędu Miasta Krakowa.

10. Załączniki

Załącznik Nr 1 – Protokół ze spaceru badawczego

Załącznik Nr 2 - Protokół z warsztatów planowania partycypacyjnego

Załącznik Nr 3 – Wyniki ankiet